Дијагностика на пазарот на труд во општина Ресен

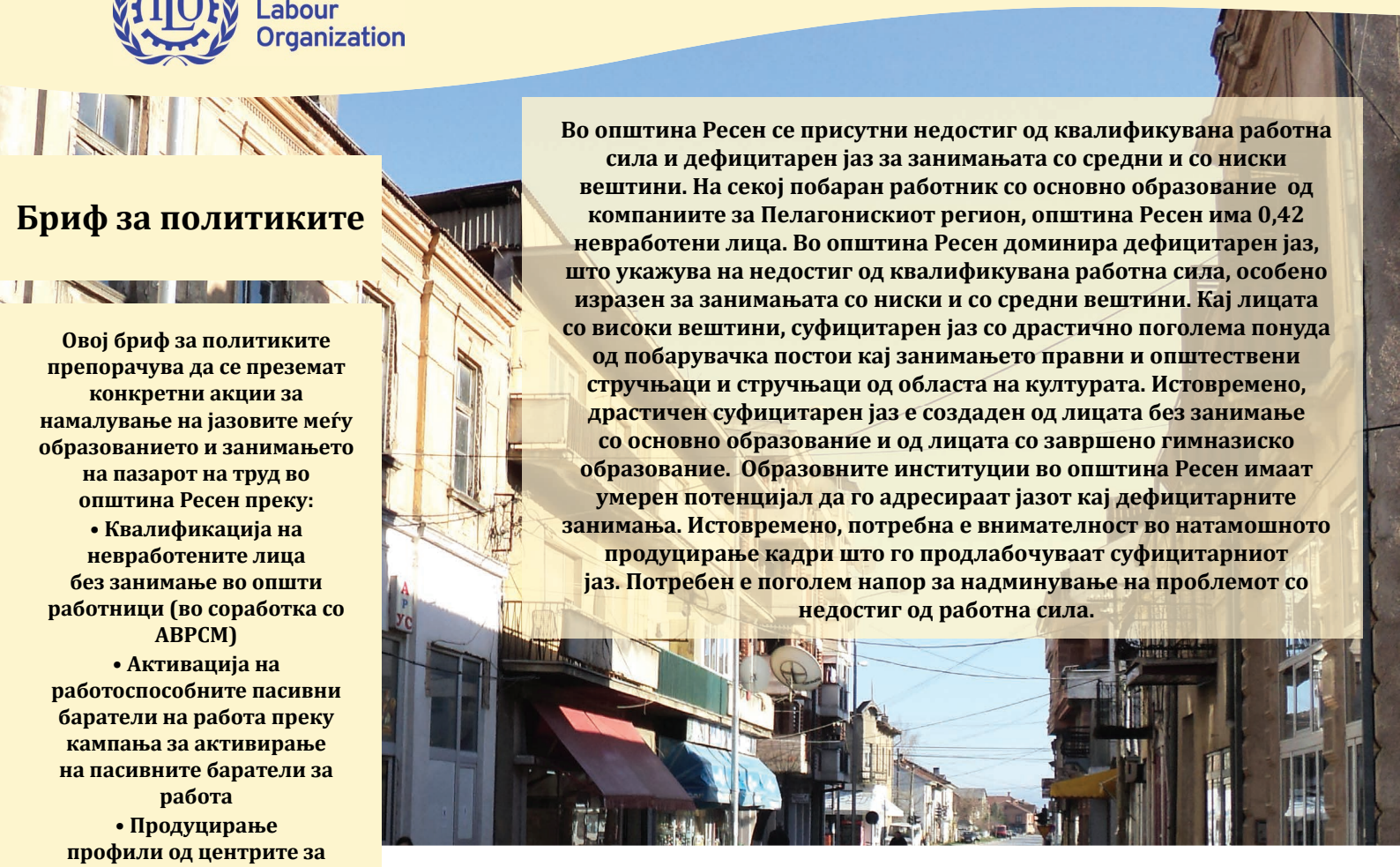

Во општина Ресен се присутни недостиг од квалификувана работна сила и дефицитарен јаз за занимањата со средни и со ниски вештини. На секој побаран работник со основно образование од компаниите за Пелагонискиот регион, општина Ресен има 0,42 невработени лица. Во општина Ресен доминира дефицитарен јаз, што укажува на недостиг од квалификувана работна сила, особено изразен за занимањата со ниски и со средни вештини. Кај лицата со високи вештини, суфицитарен јаз со драстично поголема понуда од побарувачка постои кај занимањето правни и општествени стручњаци и стручњаци од областа на културата. Истовремено, драстичен суфицитарен јаз е создаден од лицата без занимање со основно образование и од лицата со завршено гимназиско образование. Образовните институции во општина Ресен имаат умерен потенцијал да го адресираат јазот кај дефицитарните занимања. Истовремено, потребна е внимателност во натамошното продуцирање кадри што го продлабочуваат суфицитарниот јаз. Потребен е поголем напор за надминување на проблемот со недостиг од работна сила.

Бриф за политиките

Овој бриф за политиките препорачува да се преземат конкретни акции за намалување на јазовите меѓу образованието и занимањето на пазарот на труд во општина Ресен преку:

- **Квалификација на невработените лица без занимање во општи работници (во соработка со АВРСМ)**
- **Активација на работоспособните пасивни барателите на работа преку кампања за активирање на пасивните барателите за работа**
- **Продуцирање профили од центрите за доквалификација и за преквалификација од Пелагонискиот регион од занимањето за кое постои најголема побарувачка: работник за едноставни работи во преработката на тутун, шивач, продавач, возач на товарно возило**
- **Засилување на соработката меѓу средното стручно училиште „Цар Самуил“ со соодветните компании во општината**
- **Реосмислување на програмите / насоките и на вештините што ги нуди здобиената диплома во согласност со потребните занимања на пазарот на труд на општина Ресен и според потребни вештини (на пример, вештини поврзани со СТЕМ науките, аналитички вештини, критичко размислување и слично)**
- **Советување за кариера и насочување на младите кон избор на занимање базирано на потребите на пазарот на труд**

ЦЕЛ

Целта на овој бриф е да направи дијагностика на пазарот на труд во општина Ресен и да понуди конкретни препораки за подобрување на состојбата на пазарот на труд на локалното население и за намалување на хоризонталните и вертикалните јазови.

ВОВЕД

Општина Ресен е трета по големина општина во Пелагонискиот регион, со 16.352[1] жители, и зафаќа седум проценти од вкупниот број жители во Пелагонискиот регион. Во моментот, пазарот на труд во Пелагонискиот регион е поволен; регионот има четврта[2] по ред стапка на невработеност и втора[3] по ред стапка на вработеност и на активност во споредба со другите седум региони. Во 2019 година, стапката на невработеност на популацијата од 15 години и повеќе е 13,1 проценти (12,4 проценти за жени и 13,6 проценти за мажи), стапката на вработеност е 56 проценти, и стапката на активност е 64,5 проценти. Поволниот тренд се одразува и врз просечната бруто-плата: со 35.117 денари, Пелагонискиот регион е втор регион по ред (Регионите во Република Северна Македонија, ДЗС, 2020 година). Поволната местоположба, високообработливото земјоделско земјиште, како и најголемите наоѓалишта на јаглен во овој регион создаваат природни предуслови за поволни постигнувања на пазарот на труд. Исто така, овој регион е атрактивен за странските инвестиции и во регионот се лоцирани неколку големи компании, кои значително придонесуваат за вработеноста во регионот.

[1]Процени на населението на 31.12.2015 год., (НТЕС 3-2007 година), Скопје.
[2]По Вардарски регион (10,8 проценти), Источен регион (7,8 проценти) и Југоисточен регион (6,3 проценти)
[3]По Југоисточен регион (63,3 проценти)

МЕТОДОЛОГИЈА И ПОДАТОЦИ

Методологијата се состои од дескриптивна анализа на:

- Понудата на пазарот на труд, преку анализа на невработените активни баратели на работа во општина Ресен
- Побарувачката на пазарот на труд, преку анализа на очекувани вработувања според занимањата и степен на потребно знаење
- Потенцијалот за продуцирање кадри, преку анализа на образовните институции во општината и
- Јазот меѓу понудата и побарувачката, по занимање и по образование

Користени се административни податоци за: невработени лица, според различни карактеристики од Центарот за вработување на општина Ресен; анкета за очекувани побарувања од Агенцијата за вработување; податоци за образовни насоки и број на ученици / студенти по години од образовните институции во општина Ресен.

Недостиг на оваа анализа е што е недостапен податок за вработени лица и за работоспособно население на ниво на општина и оттука анализата е направена преку апсолутни бројки, а не преку стапки, во мера во која е тоа возможно. Агенцијата за вработување на Република Северна Македонија регистрира вработени лица според договорот за вработување, што може да не ја одразува најпрецизната состојба поради потенцијално двојно регистрирање. Прецизна бројка за бројот на вработени може да се добие од Фондот за здравствено осигурување, но на ниво на регионални единици (вкупно 30) се води дезагрегиран податок, кој не е соодветен на општинско ниво. Државниот завод за статистика не продуцира податок за стапка на вработеност, невработеност и на активност на ниво на општина.

СТРУКТУРА НА ПАЗАР НА ТРУД

Понуда

Од регистрираните невработени лица што активно бараат работа во општина Ресен во 2020 година, 43 проценти се жени и 57 проценти се мажи. Од аспект на образование, доминираат лица со ниско образование. Речиси една половина (48 проценти) од невработените лица се без основно и со основно образование (42 процента) и со нецелосно средно образование. Но, исто така, има 15 проценти невработени лица со високо образование (графикон 1).

Графикон 1: Невработени лица во општина Ресен според степенот на образование

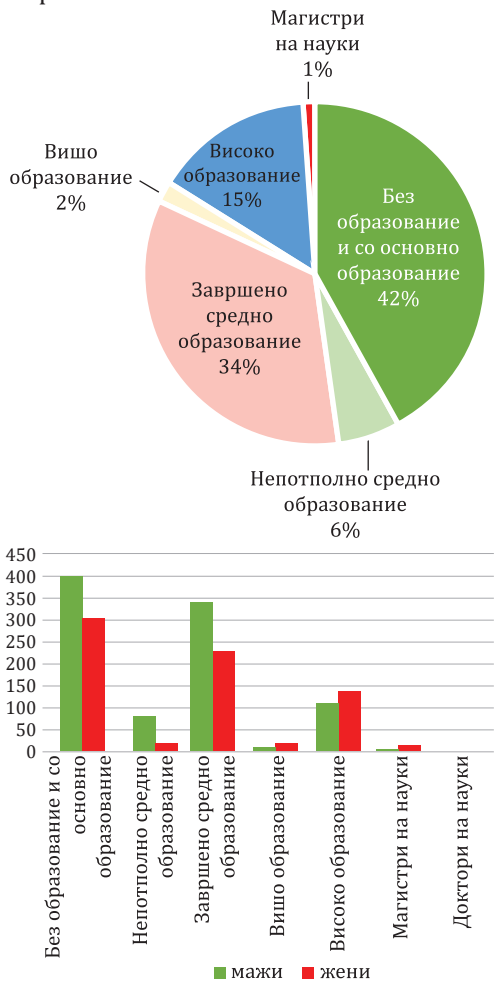

Извор: *Агенција за вработување на Република Северна Македонија*

Најголем дел од невработените се на возраст од 30 до 50 години (43 проценти), потоа се невработените со 50 и повеќе години (35 проценти) (графикон 2).

Релативно ниското учество на младите во вкупната структура (22 проценти) веројатно се должи на подоцнежно активирање на пазарот на труд поради школување, но и пропорционално помал опфат на население во групата млади.

Графикон 2: Структура на невработени според возраст

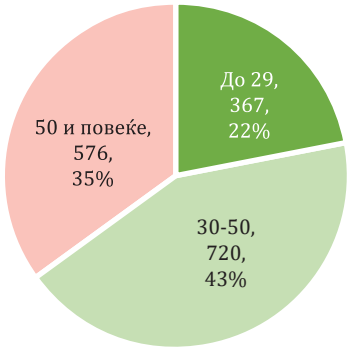

Извор: *Агенција за вработување на Република Северна Македонија*

39 проценти од невработените чекаат вработување до една година, од кои најголем дел од еден до пет месеци (графикон 3). Веројатно индивидуалните карактеристики на оваа група невработени лица (степен на образование, образовен профил, возраст) се пососодветни до побарувачката на пазарот на труд, во споредба со невработените што чекаат за вработување повеќе од една година. За оваа група има изгледи за фрикциска невработеност, која може да се објасни со потребниот период на транзиција од образование кон вработување, приспособување на резервацискатата плата, времето потребно за аплицирање за работа и процесот на регрутирање до вработување и слично. Сепак, за општина Ресен посериозен проблем претставуваат долгорочно невработените лица. 46 проценти од невработените чекаат за вработување повеќе од две години, што упатува на веројатност за структурна невработеност.

Графикон 3: Невработени лица во општина Ресен според времето на чекање

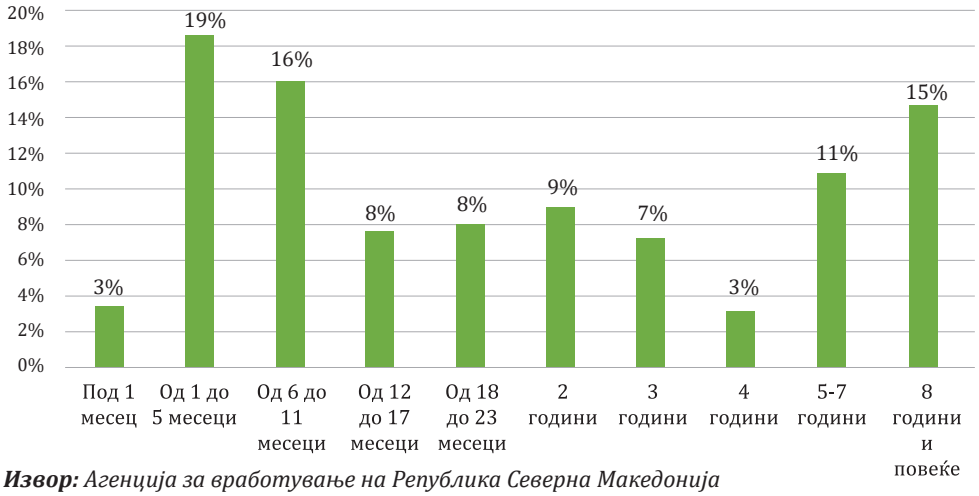

Извор: *Агенција за вработување на Република Северна Македонија*

Освен невработените активни баратели на работа, во умерена мера во општина Ресен постојат и лица регистрирани како пасивни баратели на работа. Според Агенцијата за вработување, оваа категорија има 597 лица, што е 35 проценти од вкупниот број активни баратели. Една половина (49 проценти) се без образование и со завршено основно образование, 41 процент се со средно образование (34 проценти), и со нецелосно средно образование (седум проценти). Истовремено, само осум проценти од оваа група лица се со завршено високо образование. Причините за пасивно барање работа може да се од различна природа: лицата изгубиле надеж дека АВРСМ ќе им помогне да најдат работа, но притоа останале подготвени да прифатат работа надвор од државниот систем на посредување; имале повремена, привремена или хонорарна работа, неформална работа; како и лица што, евентуално, не биле присутни во државата; поради што ваквите подгрупи ги немало ниту во регистрираната вработеност ниту во активните баратели на работа при АВРСМ.

Побарувачка

Според регионалната анкета за побарувачка за 2020 година, вкупната побарувачка за Пелагониискиот регион изнесува 3.491 работно место, што претставува 48 проценти од невработената работна сила во општина Ресен.

Графикон 4 прави преглед на побарувачката за работни места според образование и големина на компанија. Една половина од празните работни места се очекува да бидат генерирани од средноголеми работодавци, дополнителни 33 проценти од големи компании и 13 проценти од мали работодавци. Од аспект на потребата според образование, доминира потребата за работници со основно (47 проценти) и со средно образование (40 проценти).

Графикон 4: Побарувачка по образование и големина на компанија

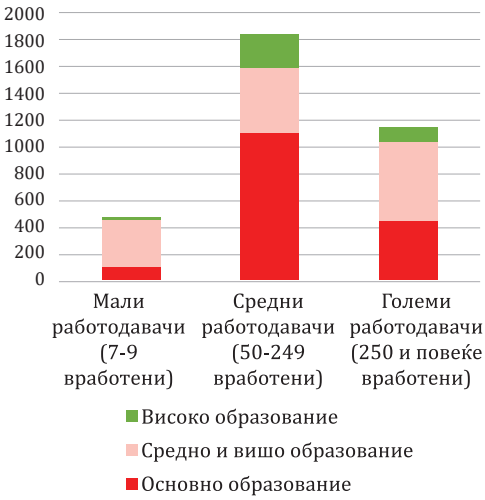

Извор: *Агенција за вработување на Република Северна Македонија*

Доколку ја вкрстиме побарувачката според образование и занимање (НКЗ-ISCO 08) (графикон 5), ќе забележиме дека целата побарувачката за работници со завршено основно образование е од групата елементарни занимања (доминантно за општ работник, работник за едноставни работи во преработката на тутун и работник на едноставни работи на товарање, претоварање и пренос на товар). Побарувачката за работници со средно образование е похетерогена од аспект на занимања. Во апсолутен број, побарувачката за занимања со средно стручно образование е поголема, во споредба со тие со средно општо образование. 16 проценти од вкупната побарувачката за работници и 40 проценти од побарувачката за работници со средно и со вишо образование е за техничари и за сродни занимања, и тоа речиси 90 проценти се однесува на техничар-оператор. Следни се занимања за индустриски начин на работа во производството и вклучуваат: шивач, продавач, возач на товарно возило, келнер, бравар, магационер, заварувач, готвач и слични занимања. Следни барани работници со средно образование се работници во услужни дејности и во продажба и ракувачи и поставувачи на машини и на постројки. Сите барани работници со високо образование се од занимањето стручњаци и научници. Од нив, една третина се за систем-администратор и 17 проценти за програмер.

Графикон 5: Побарувачка според занимање и образование за Пелагонискиот регион

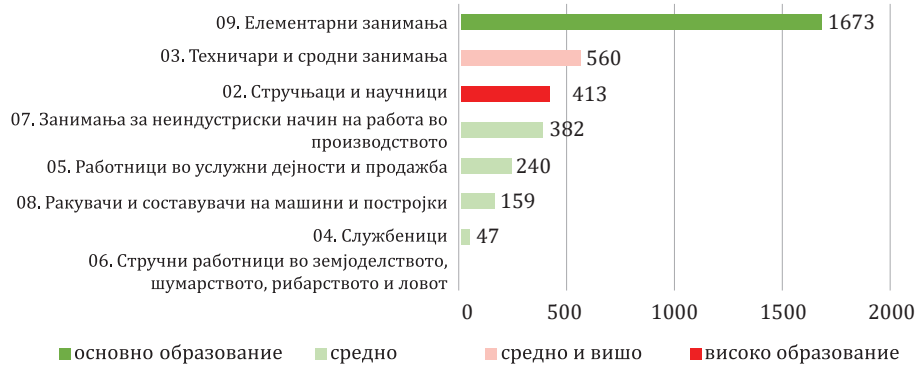

Извор: *АВРСМ, регионална анкета за потреба од вештини на пазарот на трудот во РСМ за 2020 година* [4]

Јаз на пазарот на труд според образование и занимање

Јазот на пазарот на труд во општина Ресен се идентификува со споредување на понудата и на побарувачката на работници земајќи го предвид нивото на образование и на занимање. Графикон 6 го прикажува бројот на понудени работници (што сакаат да работат) на секое побарано работно место, според степенот на образование. Резултатите покажаа дека општина Ресен може да пополни 48 проценти од вкупната побарувачка на работници за Пелагонискиот регион. За разлика од другите општини каде што вообичаено за едно отворено работно место има повеќе од едно невработено лице, во општина Ресен ситуацијата е обратна и понудата е помала од побарувачката. Тоа во одредена мера се должи и на тоа што учеството на општината во вкупниот регион според број на жители е релативно мало, само седум проценти. Оттука, на секој побаран работник со основно образование од компаниите од Пелагонискиот регион, општина Ресен има 0,42 невработени лица, слично и за средно и за вишо образование, 0,49, а овој сооднос е повисок за лицата со високо образование и изнесува 0,64.

Графикон 6: Јаз во понуда и побарувачка според образование

Извор: *Агенција за вработување на Република Северна Македонија, 2020*

Подетална слика за јазот на пазарот на труд се добива со вкрстување на бараните занимања на пазарот на труд со понудените профили на невработени активни баратели на работа. Табела 1 прави дијагностика на јазот на пазарот на труд според баранте занимања и профилот на невработени активни баратели на работа за општина Ресен. Јазот може да се анализира според степенот на образование во рамки на едно занимање (хоризонтално) и вертикално, за различни занимања. Јазот каде што понудата е поголема од побарувачка е означен со црвени нијанси (интензивно црвена – драстичен јаз, бледа црвена - умерен јаз). Бледожолта боја означува дека вкрстувањето на понудата и на побарувачката е речиси целосно и нема јаз. Зелените нијанси означуваат дефицитарен јаз, каде што побарувачката за работни места е поголема од понудата (интензивна зелена – драстичен јаз, бледозелена - умерен јаз).

Резултатите покажуваат дека кај високите вештини, јазот постои кај девет од десет занимања. Кај шест занимања јазот е позитивен, а кај две занимања со високо образование има драстичен јаз (стручњаци за образование и правни и општествени стручњаци и стручњаци од областа на културата). Суфицитарен јаз постои и кај три занимања со средно образование (помошни стручњаци за наука и за инженеринг; техничари и асистенти во здравството; и бизнис и административни стручни соработници), но магнитудата на јаз преминува во дефицитарен јаз со транзиција кон вишо образование. Тоа упатува за занимања со потенцијална пониска квалификација. Дефицитарен јаз се појавува кај занимањето стручњаци и техничари за информатичка и за комуникациска технологија.

Кај занимањата со средни вештини доминира дефицитарен јаз за речиси сите занимања. Умерено суфицитарен јаз на поголема понуда од побарувачка на работна сила има само кај три занимања со основно образование: работници во персонални служби; обработувачи на метали, машински монтери и сродни занимања; и преработувачи на храна, дрво, текстил, кожа и сродни занимања. Но, јазот исчезнува и станува дефицитарен за лицата со средно образование. Тоа упатува на тоа дека постои потенцијална пониска квалификација и несоодветно образование. Кај другите занимања со средни вештини јазот е дефицитарен, а кај пет

[4] Анкетата е на примерок од 3.295 работодавци во приватниот сектор со седум и повеќе вработени, стратификувана по регион и по сектор на работодавец. Примерокот ги вклучува сите средни и големи работодавци, а другиот дел се избрани по случаен избор до постигнување на целта.

постои драстичен дефицитарен јаз: службеници во книговодство, финансии, статистика и евиденција на материјали и во транспорт; продавачи; ракувачи на машини и на постројки; и возачи на моторни возила, подвижни постројки и бродски екипаж.

Кај занимањата со ниски вештини има недостиг од работници. Освен за лицата без занимање со основно образование, кај сите други четири занимања постои дефицитарен јаз, а за занимањата: општи работници, собирачи на смет и сродни занимања и општи работници во рударството, градежништвото, производството и во транспортот јазот е драстично дефицитарен. Од друга страна, суфицит на невработена работна сила има кај лицата без занимање и кај лицата со гимназиско средно образование. Оттука, јазот во занимањата со ниски вештини би можел да се намали доколку лицата без занимање се квалификуваат до ниво на општ работник и соодветно да се вкрстат со потребите за тоа занимање. Кај лицата со гимназиско образование неопходно е да се преземат акции за доквалификација и / или преквалификација.

Генералниот заклучок е дека суфицитарен јаз (кога понудата е поголема од побарувачката) се појавува кај занимањата со високи вештини, особено кај општествени и образовни занимања. Додека, кај занимањата со средни и со ниски вештини доминира дефицитарен јаз, со недостиг од работници со средно образование за различни занимања. Ова во одредена мера може да се должи и на трендот на емиграција во земјата. Иако, во споредба со високите вештини, кај средните и кај ниските вештини, позастапен е јаз според образование. Тоа упатува на тоа дека занимањата се соодветни,

Табела 1: Јазови на пазарот на труд според занимање – образовен профил

Вештина	Шифра	Занимање/профил	Основно	Средно	Вишо	Високо
Висока вештина	21	Стручњаци за наука и инженеринг				
	22	Стручњаци од областа на здравството				
	23	Стручњаци за образование				
	24	Стручњаци за бизнис и администрација				
	25	Стручњаци за информатичка и комуникациска технологија				
	26	Правни, општествени и стручњаци од областа на културата				
	31	Помошни стручњаци за наука и инженеринг				
	32	Техничари и асистенти во здравството				
	35	Техничари за информатичка и комуникациска технологија				
	33	Бизнис и административни стручни соработници				
Средна вештина	42	Службеници за услужни дејности				
	43	Службеници во книговодство, финансии, статистика и евиденција на материјалите и транспортот				
	51	Работници во персонални служби				
	52	Продавачи				
	54	Занимања за заштита на лица и имот				
	71	Градежници и сродни градежни работници				
	72	Обработувачи на метали, машински монтери и сродни занимања				
	74	Работници со електротехнологија				
	75	Преработувачи на храна, дрво, текстил, кожа и сродни занимања				
	81	Ракувачи на машини и постројки				
	83	Возачи на моторни возила, подвижни постројки и бродски екипаж				
Ниска вештина	91	Чистачи и помошници				
	92	Општи работници во земјоделството, шумарството и рибарството				
	93	Општи работници во рударството, градежништвото, производството и транспортот				
	96	Општи работници, собирачи на смет и сродни занимања				
		Без занимање				
		Гимназија				

Извор: *Агенција за Вработување на Република Северна Македонија, пресметка на авторот*

Легенда:

- Значително суфицитарно
- Суфицитарно
- Соодветно вкрстување
- Дефицитарно
- Значително дефицитарно

но потребна е доквалификација. Освен јазот од аспект на формално образование, исто така, се значајни квалитетот на образование и здобиените вештини. Истражувањето на Светска банка (2020) идентификува дека обуките понудени од образовниот систем не соодветствуваат со потребите на компаниите. Во истата студија, идентификувано е дека учениците немаат и соодветни практични вештини на здобиената диплома[5].

Образовното профилирање како фактор за надминување или засилување на јазот

Во општина Ресен има едно средно училиште и една институција за верификација на возрасни. Се очекува средното училиште во следните четири години да продуцира 318 профилирани кадри на пазарот на труд. Сепак, 82 процента од продуцираните кадри се со гимназиско образование, кои се класифицираат како без занимање, додека останатите 18 проценти се во занимањето помошни стручњаци за наука и за инженеринг (агротехничар и техничар за фитомедицина / земјоделско-ветеринарна насока и техничар за фармерско производство / земјоделско-ветеринарен техничар).

Овие резултати упатуваат на тоа дека општина Ресен има умерено воспоставена образовна инфраструктура за продуцирање профилирана работна сила. Со цел да идентификуваме колку овие кадри се соодветни на пазарот на труд, во табела 2 го вкрстуваме идентификуваниот јаз со очекуваните образовни профили за следните две години.

Резултатите покажуваат дека занимањата и профилите што ги нудат образовните институции во голема мера не го надминуваат јазот што постои на пазарот на труд. Дополнително, продуцираните профили го продлабочуваат суфицитарниот јаз. Па така, кај продуцираните кадри со гимназиско образование веќе има драстичен суфицитарен јаз. Додека кај занимањето помошни стручњаци за наука и за инженеринг, јазот е суфицитарен за лицата со средно образование, но исчезнува кога се зголемува образованието. Оттука, продуцирањето кадри во оваа насока може да не се одрази негативно на пазарот на труд доколку овие лица продолжат со натамошна едукација. Со цел да се ублажи дефицитарниот јаз, ОСУ „Цар Самуил“ - Ресен, да размисли за воведување нови насоки во дефицитарните занимања: работници во персонални служби; продавачи; преработувачи на храна, дрво, текстил, кожа и сродни занимања; и ракувачи на машини и на постројки. Исто така, да се размисли за намалување на дефицитарниот јаз на занимањата преку преквалификација на лицата со завршено средно гимназиско образование, а во соработка со центрите за доквалификација и за преквалификација во соседните општини.

Во однос на профилирање со општо гимназиско образование, можностите на пазарот на труд ќе зависат само од тоа дали овие лица ќе се допрофилираат во дефицитарни или во суфицитарни занимања, но останувањето само со општо гимназиско образование ги затвора перспективите на овие лица. На крај, центрите за доквалификација и за преквалификација од соседните општини во Пелагонискиот регион може да ја засилат својата улога и активно да се вклучат во ублажување на јазот во дефицитарните занимања за општи работници со основно образование преку доквалификација и преквалификација на невработените лица без занимање.

Графикон 7: Понуда на профилирана работна сила од образовните инситуции во следните четири години

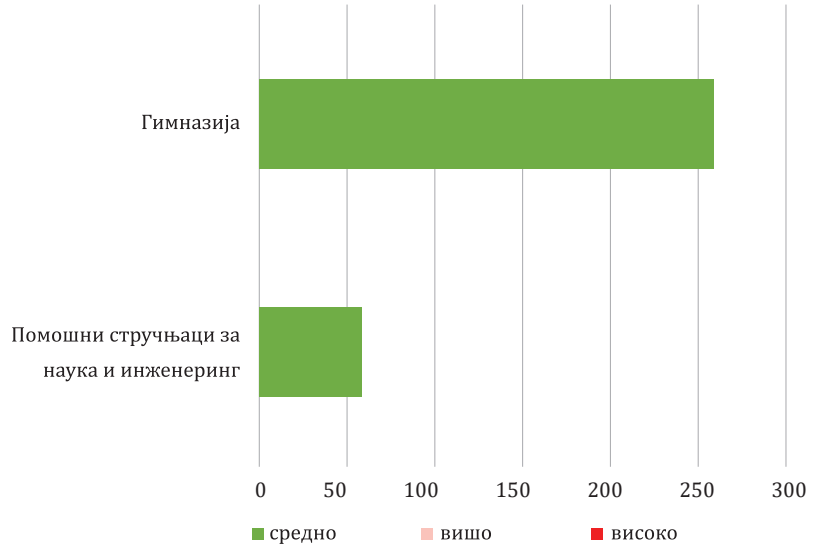

Извор: *Образовни институции на територија на општина Ресен, прибрани од Општина Ресен и Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија*

[5]Светска банка (2020 година) Наоѓање решенија за невработеноста на младите во Северна Македонија.

Табела 2: Вкрстување на јазот и на понудата на профилирани кадри од образовните институции во следните четири години

			Јаз на пазарот на труд				Кадар продуциран од образовните институции
Вештина	Шифра	Занимање/образовен профил	Основно	Средно	Вишо	Високо	Средно
Висока вештина	21	Стручњаци за наука и за инженеринг					
	22	Стручњаци од областа на здравството					
	23	Стручњаци за образование					
	24	Стручњаци за бизнис и за администрација					
	25	Стручњаци за информатичка и за комуникациска технологија					
	26	Правни и општествени стручњаци и стручњаци од областа на културата					
	31	Помошни стручњаци за наука и за инженеринг - агротехничар и техничар за фитомедицина / земјоделско-ветеринарна насока - техничар за фармерско производство / земјоделско-ветеринарен техничар					59
	32	Техничари и асистенти во здравството					
	35	Техничари за информатичка и за комуникациска технологија					
	33	Бизнис и административни стручни соработници					
Средна вештина	42	Службеници за услужни дејности					
	43	Службеници во книговодство, финансии, статистика и евиденција на материјалите и во транспортот					
	51	Работници во персонални служби					
	52	Продавачи					
	54	Занимања за заштита на лица и на имот					
	71	Градежници и сродни градежни работници					
	72	Обработувачи на метали, машински монтери и сродни занимања					
	74	Работници со електротехнологија					
	75	Преработувачи на храна, дрво, текстил, кожа и сродни занимања					
	81	Ракувачи на машини и на постројки					
	83	Возачи на моторни возила, подвижни постројки и бродски екипаж					
Ниска вештина	91	Чистачи и помошници					
	92	Општи работници во земјоделството, шумарството и во рибарството					
	93	Општи работници во рударството, градежништвото, производството и во транспортот					
	96	Општи работници, собирачи на смет и сродни занимања					
		Без занимање					
		Гимназија					259

Извор: *Агенција за вработување на Република Северна Македонија, Министерство за образование и за наука на Република Северна Македонија, податоци доставени од Општина Ресен, Министерство за образование и наука на Република Северна Македонија, пресметка на авторот*

Легенда:

- Значително суфицитарно
- Суфицитарно
- Соодветно вкрстување
- Дефицитарно
- Значително дефицитарно

ЗАКЛУЧОК И ПРЕПОРАКИ

Дијагностиката на пазарот на труд на општина Ресен покажа дека најголем јаз образование – занимање постои кај лицата со основно образование. На секој побаран работник со средно образование за Пелагонискиот регион, општина Ресен има 0,5 невработени лица, за основно образовани соодносот е 3,8, а за високо соодносот е 4,5. Во одредена мера ова се должи и на тоа што учеството на општината во вкупниот регион според број на жители е релативно мало, само седум проценти. Во општина Ресен доминира дефицитарен јаз, што укажува на недостиг од квалификувана работна сила, особено изразен за занимањата со ниски и со средни вештини. Кај лицата со високи вештини, суфицитарен јаз со драстично поголема понуда од побарувачка постои кај занимањето правни и општествени стручњаци и стручњаци од областа на образование. Образовните институции во општина Ресен имаат умерен потенцијал да го адресираат јазот кај дефицитарните занимања. Истовремено, потребна е внимателност во натамошното продуцирање кадри што го продлабочуваат суфицитарниот јаз. Потребен е поголем напор за надминување на проблемот со недостиг од работна сила, кој потенцијално може да се ублажи преку преквалификација на невработените лица со гимназија, доквалификација на невработените лица без квалификација и активирање на пасивните баратели на работа.

ПРЕПОРАКИ

Препораки за надминување на проблемот со недостиг од квалификувана работна сила за Центарот за вработување и за АВРСМ

Да се дизајнираат **обуки за доквалификација** и за **преквалификација** во рамки на активни мерки за вработување за невработените активни баратели на работа во општина Ресен, и тоа:

- Квалификација на лицата без занимање и со основно образование во општи работници. Центрите за доквалификација од соседните општини во Пелагонискиот регион, во соработка со АВРСМ, да дизајнираат и испорачаат курсеви и модули за лицата без занимање да добијат квалификација соодветна за занимања со вештини од ниво 1

- Продуцирање профили од центрите за доквалификација и за преквалификација од Пелагонискиот регион од занимањето за кое постои најголема побарувачка: продавач, бравар, заварувач, работник за едноставни работи во преработката на тутун, работник за едноставни работи на товарање, претоварање и пренос на товар, работник за едноставни работи на производствена линија)

- До/преквалификација на лицата со завршено општо гимназиско образование во некои од дефицитарните занимања со средно образование (на пример, шивач, продавач, возач на товарно возило, келнер, бравар и слично)

Да се дизајнира **процес на издавање сертификат на неформално здобиените вештини**, во соработка со АВРСМ и со центрите за доквалификација и за преквалификација во регионот.

Зголемување на понудата на работна сила преку активација на работоспособните пасивни баратели на работа. Центарот за вработување да спроведе кампања за активирање на пасивните баратели за работа и за идентификување на причините за пасивизацијата. Да се зацврстат механизмите што ќе оневозможат манипулација на системот и доследна примена на законот за прекинување на минималната гарантирана помош во случај на одбивање понудена работа.

За образовните институции и МОН

- На краток рок да се надмине јазот со дефицитарни занимања преку:

  - ОСУ „Цар Самуил“ - Ресен да размисли за воведување нови насоки во дефицитарното занимање: преработувачи на храна, дрво, текстил, кожа и сродни занимања

  - Центрите за квалификација и за преквалификација од Пелагонискиот регион, во соработка со АВРСМ и со Центарот за вработување, да се стимулираат да го интензивираат своето дејствување.

- Стручното средно училишта да ја подобрат соработката со приватниот сектор. Соработката може да се поттикне преку:

  - Редовна практика за учениците од средното стручно училиште во соодветни компании

  - Пилот-проект за дефицитарни занимања

• На среден рок, неопходно е да се направи реосмислување на програмите / насоките и на вештините што ги создава здобиената диплома:

- Програмите и насоките на образовните институции да се дизајнираат во согласност со потребните занимања на пазарот на труд во општина Ресен

- Курикулумите да ги одразуваат бараните вештини на 21 век (на пр., вештини поврзани со СТЕМ-науките, аналитички вештини, критичко размислување и сл.)

- Советување за кариера и насочување на младите кон избор на занимање базирано на потребите на пазарот на труд

За бизнис секторот

• Да се интензивира соработката со средното стручно училиште „Цар Самуил“

• При барање општи работници да се прошират огласите со можност да аплицираат и лица без занимање

• Да се подобрат квалитетот на работното место и квалитетот на практичната настава за учениците и за студентите во рамки на компаниите

• Во соработка со АВРСМ, да се овозможи обука на работно место за општите работници што се без занимање, до нивна минимална квалификација

• Да се стимулираат услови за работа за родители преку организиран транспорт до оддалечените и рурални места, можности за флексибилно работно време и работа од дома

За Општина Ресен, регионалните комори, средните училишта

• Да се засили свеста кај младите за тоа кои образовни профили недостигаат, а кои образовни профили се вишок, со цел при изборот на поле на образование, младите лица да донесуваат одлуки според информациите

• Да ги интензивираат инвестициите во градинки и во домови за стари лица, со што ќе се овозможи активација на пасивните невработени лица на пазарот на труд, кои поради грижа за децата и за постарите лица не се активни

За Државниот завод за статистика

• Да собира и објавува статистика на пазарот на труд на ниво на општина (стапка на вработеност, невработеност и на активност)

Finance Think е Институт за економски истражувања и политики.

Нашата Визија
Да поттикнеме економско размислување за подобра благосостојба утре.

Нашата Мисија
Да го подобриме влијанието на економските и социјалните трендови и политики врз граѓаните во Северна Македонија и регионот на Западниот Балкан, преку економски истражувања, застапување базирано на докази и водено од податоци, и поттикнување критичка дебата за економските процеси.

Истражувањето на Finance Think им помага на носителите на политиките, застапниците на политиките, креаторите на мислење, економските новинари и јавноста да ги разберат прашањата кои влијаат врз обичните граѓани.

Ул. Фредерик Шопен 1/2,
1000 Скопје
+389 2 6156 168,
www.financethink.mk,
info@financethink.mk

Овој бриф за политиките е подготвен како поддршка на Локалниот економско-социјален совет Ресен во рамки на проектот на Меѓународната организација на трудот, Зајакнување на социјалниот дијалог, финансиран од Европската Унија. Резултатите се претходно прегледани и одобрени од локалните економско-социјални совети. Содржината е единствена одговорност на авторите и не ги одразува ставовите на Европската Унија.